

Regeneració urbana i treball comunitari. Arquitectura i urbanisme per a les persones

Sotoca Garcia, Adolf⁽¹⁾; Serra Permanyer, Marta ⁽¹⁾;

(1) ETSAV - Universitat Politècnica de Catalunya

Palabras clave / Términos relevantes

Urbanisme. Arquitectura. Diagnosi participada, Comunitat. Cooperació local.

1) Abstract

El Màster en Intervenció Sostenible en el Medi Construït (MISMeC) de l'ETSAV-UPC desenvolupa els seus continguts a partir de casos d'estudi sobre barris amb un alt grau de vulnerabilitat social. L'objectiu és formar els estudiants en competències de cooperació local, diagnosi i remediació de situacions d'exclusió social i pobresa vinculades a l'espai físic.

Els cursos 2021-22 i 2022-23 l'ETSAV ha establert un conveni amb l'Institut d'Urbanisme de Barcelona (IMU) per desenvolupar propostes d'intervenció socio-ambientalment sostenibles al Barri del Besòs. El treball parteix d'una recerca-acció que estudiants i professorat del MISMeC desenvolupen amb estreta relació amb les entitats del barri. L'objecte de la mateixa és una diagnosi participada que posteriorment sigui integrada en la formulació de propostes urbanes i arquitectòniques que seran considerades en el Programa de Regeneració Urbana promogut per l'IMU. Les entitats rebran el retorn de les propostes a través de diversos mitjans i activitats de difusió.

En el projecte participen 32 estudiants d'una vintena de nacionalitats, 7 professors de l'ETSAV, una dotzena d'entitats locals i diversos tècnics de l'IMU i del Servei a les Persones de l'Ajuntament de Barcelona. En una primera fase els estudiants realitzen una tasca de reconeixement a partir d'entrevistes amb diversos agents implicats. Posteriorment es desenvolupa una diagnosi de les problemàtiques identificades i s'agrupen en eixos temàtics relacionats amb la sostenibilitat social, ambiental i econòmica. Finalment s'estableix un retorn a la comunitat en forma de sessions de treball i a través de material expositiu que es mostrarà a la seu de l'IMU durant la tardor de l'any 2023.

Aquesta iniciativa ha estat finançada per l'IMU i pel Centre de Cooperació i Desenvolupament de la UPC, que va atorgar un ajut econòmic en la seva XXX Convocatòria d'Ajuts per a la cooperació local.

SHARING MANAGERS: A SERVICE-LEARNING EXPERIENCE AT THE UNIVERSIDADE CATÓLICA PORTUGUESA – VISEU

Ribeiro, Célia⁽¹⁾; Passos, Clotilde⁽²⁾; Correia, Maria José⁽²⁾; Veiga, Pedro⁽²⁾; Ribeiro, Paulo ⁽²⁾; Ferreira, António⁽²⁾; Figueiredo, Vitor⁽²⁾; Ribeiro, Luisa Mota⁽³⁾; Themudo, Carmo⁽³⁾;

⁽¹⁾ Universidade Católica Portuguesa - Viseu; CI&DEI ⁽²⁾ Universidade Católica Portuguesa - Viseu ⁽³⁾ Universidade Católica Portuguesa - Porto

Palabras clave / Términos relevantes

Service-Learning Experience; Sharing Managers; Marketing; Communication.

1) Abstract

Introduction: A SL experience was developed in the curricular unit of Marketing, of the 3rd year of the Degree in Management (UCP – Viseu), having as a partner, the Pastoral of Higher Education of Viseu (PHEV), that includes all the institutions of higher education of this City.

Objectives: Prepare the students for critical analysis, planning and decision-making in the field of communication in Marketing; to importance of "communication" for the dissemination and creation of value of a brand or organization; to develop personal, professional, social and organizational skills through contact with organizational leaders; develop human, social and professional principles and values; promote social responsibility, sharing and sustainability for the common good; to understand the needs of a social organization in a real context.

Methodology: Included 11 students, 2 professors and 3 PHEV representatives. 30 hours used to plan and develop activities. The final evaluation was carried out through the application of a questionnaire survey to students, teachers, and representatives of the partner entity.

Results: Construction of the logo, mission, vision, values, objectives, SWOT analysis, preparation of a strategic communication plan (slogans, institutional video, advertising posters, newsletter, and social networks). The questionnaires demonstrate the importance of this methodology for the acquisition of knowledge and competencies related to the contents of the curricular unit, development of values such as social justice, equity, solidarity, empathy and social responsibility, the importance of teamwork and development of partnerships with the community, for the awareness of the needs of a social institution and consequent contribution to its improvement.

Conclusions: The PHEV reinforced its identity, developed online and offline strategies of dissemination and approaching to students of higher education institutions in Viseu, as well as teachers and non-teachers.

Construcció de maquetes: una oportunitat d'ApS en relació a la bretxa digital

Alsina, Montserrat / M.⁽¹⁾; Fornell, David / D.⁽²⁾; Espejo, Marta / M.⁽³⁾;

⁽¹⁾ EPSEM, Universitat Politècnica de Catalunya ⁽²⁾ Alumni UPC ⁽³⁾ Estudiant UPC

Palabras clave / Términos relevantes

Bretxa digital, competència digital, equitat, STEAM, inclusió, gènere, vulnerabilitat

1) Abstract

Es presenten experiències d'aprenentatge i servei a partir de continguts matemàtics en una assignatura optativa relacionada amb la comunicació digital, a l'Escola Politècnica Superior d'Enginyeria de Manresa (UPC). La motivació principal prové de la conscienciació sobre la bretxa digital, és a dir la desigualtat en l'ús de les TIC en relació a desigualtat d'oportunitats sigui per raons socials, territorials o de gènere, entre altres. També està relacionat amb el problema de les STEAM i les barreres socials associades, que configura .

Es va convidar a que els projectes de l'assignatura optativa "Secret i seguretat en la transmissió de la informació" s'enfoquessin a millorar el coneixement i la competència digital, amb la construcció de maquetes manipulables o aplicacions pel mòbil. La difusió posterior als infants, joves i públic en general es va vehicular a través d'espais d'educació no formal oberts a la ciutadania, com són les biblioteques i museus. Alguns dels projectes van tenir continuïtat més enllà de l'assignatura i van donar lloc a treballs finals de grau.

Al pòster es mostren exemples de les maquetes construïdes. En l'anàlisi de resultats s'observa l'impacte positiu tant a nivell d'aprenentatge, relacionat amb la intersecció entre matemàtiques i l'àmbit TIC, com de servei. A nivell de servei, apareixen temes de gènere i equitat, d'inclusió de persones cegues i també d'estímul davant la desmotivació d'escolars en situació de desavantatge educatiu. En particular, un dels projectes va rebre un menció del concurs internacional Ciència en acció.

Proyecto de Aprendizaje-Servicio entre el alumnado de la asignatura “Procesos y Técnicas del Trabajo Social de Grupo” y el servicio de Atención Temprana de la Fundación ASPACE

Cañas Lerma, Ana J.⁽¹⁾; Casado de Staritzky, Tatiana⁽¹⁾; Cuartero Castañer, M. Elena⁽¹⁾;

⁽¹⁾ Universidad de las Illes Balears

Palabras clave / Términos relevantes

Trabajo Social de grupo, Atención Temprana, Discapacidad, Familias, Trabajo Social

1) Abstract

Presentamos una experiencia educativa vivencial donde se combinan aprendizajes vinculados al Trabajo Social de Grupo y realizar un servicio hacia la comunidad, en este caso, dirigido a las familias usuarias del Servicio de Atención Temprana de la Fundación ASPACE-Illes Balears. Nuestro proyecto está fundamentado desde la metodología Aprendizaje-Servicio y se realiza en el grado de Trabajo Social de la Universidad de las Illes Balears.

El Servicio de Atención Temprana (o SEDIAP) de Fundación ASPACE-Illes Balears atiende a niños/as de 0 a 6 años que presentan trastornos en su desarrollo o riesgo de sufrirlos, y a sus familias. En este sentido, la atención a las familias usuarias de los SEDIAP por parte de las profesionales del Trabajo Social sabemos que puede ofrecerse tanto a nivel individual como familiar o grupal, siendo esta última fórmula la menos extendida en nuestra área geográfica.

Con este proyecto de innovación docente se busca el aprendizaje significativo a la vez que un desarrollo de competencias en responsabilidad social por parte del alumnado de la asignatura "Procesos y Técnicas del Trabajo Social de Grupo" de 3º curso, a lo largo del primer semestre de este curso académico 22-23. Concretamente, el ApS consiste en la realización de un dossier compilando todos los trabajos grupales con nota mínima de 5 durante la evaluación continua, que el alumnado de la asignatura realiza, con un peso del 25 % sobre la nota final de la asignatura. La evaluación de los trabajos es realizada junto con la entidad a quien va dirigido el servicio y la profesora responsable de la asignatura. Este dossier se fundamenta en propuestas de proyectos grupales socioterapéuticos, desde el Trabajo Social, diseñadas según necesidades manifestadas desde ASPACE, para grupos de entre 6-8 miembros de familias que acuden al servicio.

L'estudiant de mestre com a agent de canvi en un projecte musical a l'escola de Primària: un exemple en el marc del projecte Superfilharmònics

Flores Freire, Alba⁽¹⁾; Casals Ibañez, Albert⁽²⁾;

⁽¹⁾ Estudiant Universitat Autònoma de Barcelona ⁽²⁾ Universitat Autònoma de Barcelona

Palabras clave / Términos relevantes

escola primària, educació musical, pràctica instrumental, Aps, Superfilharmònics, inclusió

1) Abstract

Es presenta una intervenció ApS realitzada en el marc d'un TFG del Grau d'Educació Primària i que incideix en el projecte Superfilharmònics, sorgit el curs 2014-15 a iniciativa de l'Escola Municipal de Música de Berga (EMMB). Es busca apropar i integrar la pràctica instrumental dins de l'ensenyament ordinari.

La diagnosi constata l'alt potencial educatiu, però també identifica aspectes per a la millora en relació al plantejament didàctic i al funcionament de l'equip docent. D'aquí sorgeixen tres objectius: 1) promoure un enfocament més global, incorporant més contextos musicals (audició, dansa i moviment, i creació); 2) garantir la participació de tot l'alumnat (Disseny Universal de l'Aprenentatge); i 3) impulsar la col·laboració entre els agents implicats (professorat de l'EMMB i de l'escola de Primària) per assegurar l'assoliment dels objectius.

S'opta per generar una prova pilot a 3r de primària de l'Escola Santa Eulàlia de Berga. Entre desembre de 2021 i abril de 2022 es dissenyen, implementen i analitzen 5 sessions per tal de donar resposta als reptes previstos. L'estudiant de la menció de música és qui impulsa la proposta i lidera part de les sessions a l'aula, però a partir del consens i la col·laboració amb la professora de l'EMMB i la mestra de música de l'escola.

Les reunions de treball i les sessions a l'aula s'enregistraren en àudio i en vídeo, respectivament. També es realitzaren entrevistes a les mestres implicades. L'anàlisi de dades aporta resultats positius, com la bona acollida d'aquesta mirada més àmplia a l'educació musical des de la pràctica instrumental. Així mateix, des del projecte mostren una clara voluntat de donar-hi continuïtat en cursos successius, així com en altres escoles del projecte. Finalment, la iniciativa ha permès un creixement important de l'estudiant en relació a les competències didàctico-musicals així com en les personals i prosocials.

Matemáticas cooperativas en Turkana. Un proyecto de ApS en la formación de maestros

Martín-Serrano Torres, Candela⁽¹⁾; Santaolalla Pascual, Elsa⁽²⁾; Trompetero Dueñas, Diana Carolina⁽³⁾;

⁽¹⁾ Estudiante de la Universidad Pontificia Comillas ⁽²⁾ Universidad Pontificia Comillas ⁽³⁾ Misionera de la Comunidad Misionera de San Pablo Apóstol (MCSPA)

Palabras clave / Términos relevantes

aprendizaje-servicio, didáctica de las matemáticas, Formación, Aprendizaje cooperativo, materiales manipulativos.

1) Abstract

Se presenta una experiencia de aprendizaje-servicio llevada a cabo en el marco de unas prácticas internacionales de 5 semanas, que una estudiante del Doble Grado de Educación Primaria e Infantil de la Universidad Pontificia Comillas realizó en Turkana, un condado de Kenia con grandes necesidades en muchos ámbitos, especialmente en el educativo y que son paliadas gracias a la presencia de la Comunidad Misionera de San Pablo Apóstol que trasladó a la estudiante de magisterio, la necesidad de recibir un plan de actualización en Didáctica de las Matemáticas para los 9 maestros que trabajan en las escuelas de esa región.

El proyecto se compone de 4 sesiones en las que se abordan contenidos matemáticos de probabilidad, sumas, multiplicaciones y formas geométricas desde una perspectiva que utiliza situaciones cotidianas y materiales lúdico-manipulativos para facilitar el paso de lo concreto a lo abstracto. Además, para desarrollar estos contenidos de una forma creativa y favorecer un aprendizaje significativo se utiliza el aprendizaje cooperativo, introducido a partir de técnicas como el folio giratorio o lápices al centro.

Este proyecto ha permitido a la estudiante de magisterio fortalecer su vocación docente y descubrir otras realidades del ámbito educativo muy diferentes a las que conocía. Gracias a esta experiencia de Aprendizaje Servicio, la estudiante ha podido enriquecerse del contexto y del intercambio cultural en una doble vertiente, por un lado, en las sesiones de formación con los maestros y por otro, al participar de forma activa en la implementación de las sesiones en las aulas con niños y niñas de primaria donde ha podido aprender las técnicas que los maestros turkanos utilizan en sus clases, impregnadas, por ejemplo, de canciones y otras tradiciones culturales. Así, ha podido aprender a valorar la importancia de adaptar cualquier propuesta educativa al contexto en el que va a llevarse a cabo.

Lessons learned from the implementation of final degree thesis by service-learning in the bioscience faculty (UAB)

Soler Membrives, Anna⁽¹⁾; Rodrigo, Anselm⁽¹⁾; Santos, Cristina⁽¹⁾;

⁽¹⁾ Universitat Autònoma de Barcelona

Palabras clave / Términos relevantes

faculty of bioscience, sustainable development goals, environmental topics, satisfaction

1) Abstract

The bioscience faculty was born in 2006 with the implementation of six different degrees: biology, genetics, microbiology, biotechnology, biochemistry and environmental biology. The faculty has a priority in the formation of future students capable of facing the great challenges of the sustainable development goals (SDG). In these degrees the final thesis is mandatory, and students must provide an output from a on a topic chosen by them. This active formation, at the final phase of their degree, may imply the participation with entities outside the university sphere that work to achieve the SDG. In that sense, there are many entities (eg. NGOs, adms) that have needs very related to our fields, in which our students may play a double role for their formation and for their service to the entity (and in turn, to the society). The faculty together with the service-learning office from the UAB has been working to bridging the gap between the needs from the entities and the academic services. This has allowed the match among different entities, students and degrees, and finally the implementation of a program “final degree thesis by service-learning” in the faculty. The implementation of this program has had an excellent feedback from the three parts. The students feel that they are very useful in a society full of needs for the vital transformation to the SDG. In general, entities are very satisfied and appreciate the participation of students with a great academic background to cover part of their needs. Finally, the academic assessment of the students that participate in the program is generally remarkable. Currently, most of the topics are related to the environmental biology degree. The ongoing challenge for us is to work on the implementation of this program in other degrees with more involvement in human health and the path to “one-health” vision and to track the impact of these services.

Propostes d'aprenentatge servei en els estudis de formació inicial i continuada del professorat

Monné Bellmunt, Alexandra⁽¹⁾; Saz Peñamaría, Alexandra⁽¹⁾; Cerrato Rodríguez, Bárbara ⁽¹⁾; Porté Porté, Carles ⁽¹⁾;

⁽¹⁾ Universitat d'Andorra

Palabras clave / Términos relevantes

estudiant, escola, màster, bàtxel·lor, educació, projecte

1) Abstract

Des de la coordinació del Bàtxel·lor i del Màster en Educació es demana a les institucions educatives tant d'Andorra com de fora una col·laboració conjunta amb l'objectiu és trobar sinergies i projectes compartits perquè els estudiants puguin construir la seva proposta educativa dins del marc de l'Aprenentatge Servei. S'anima a les institucions a fer llista de necessitats reals, problemes, conflictes de diferent tipologia on l'estudiant hi pugui donar una resposta concreta.

L'APS s'orienta a que l'estudiant desenvolupi una proposta en el camp professional de l'àmbit de l'educació responent a una necessitat real d'una institució educativa.

Per una banda, la institució emplena una fitxa de projecte en la que es detalla la proposta i la necessitat concreta que té, el col·lectiu a qui s'adreça, l'àrea temàtica (emocions, autonomia, habilitats socials...), l'aplicabilitat una vegada estigui finalitzat, els resultats esperats (elaboració final d'una guia didàctica, d'una web, d'un díptic...), les observacions (conveniència d'establir conveni, necessitat d'algun recurs especial...).

Per una altra banda, l'estudiant pot optar entre fer una proposta educativa contextualitzada en el centre escolar on realitza l'estada o bé pot decidir emmarcar-ho en un altre context educatiu.

Pel que fa al document o memòria, el treball ha de contenir el títol del projecte, una breu descripció del projecte (màxim de 200 paraules), paraules clau (entre 4 i 6 descriptors de Thesaurus de la UNESCO), l'objectiu general i els específics, la justificació i la relació amb el context educatiu, els recursos necessaris (tècnics i docents) que necessitarà l'estudiant per la realització, la metodologia (disseny metodològic, la població o mostra seleccionada, les tècniques i instruments de recollida i anàlisi de dades), el calendari previst per cadascuna de les accions a realitzar, els resultats esperats, la bibliografia consultada.

El videoclip como herramienta de transferencia en trabajo social

Cano Ramírez, Ana⁽¹⁾; Cabrera Suárez, Francisco S.⁽¹⁾;

⁽¹⁾ Universidad de Las Palmas de Gran Canaria

Palabras clave / Términos relevantes

ApS, videoclip, creatividad, servicios sociales

1) Abstract

INTRODUCCIÓN

El alumnado de segundo curso de la asignatura Programas y Prestaciones de los Servicios Sociales de Grado en Trabajo Social de la Universidad de Las Palmas de Gran Canaria (curso 20-21) realiza el trabajo grupal obligatorio de investigación sobre servicios sociales.

METODOLOGÍA

El alumnado, organizado en grupos de trabajo, escoge un tipo de servicio social gestionado por una entidad local, a través de la cual acceden al conocimiento de la problemática social y el proyecto que gestionan.

Cada grupo ha de crear la letra de una canción, diseñar una coreografía, que interpretarán, grabándose a modo de videoclip que debe estar dirigido a sensibilizar, concienciar, reivindicar sobre aquella problemática social a la que el proyecto de la entidad está dando respuesta y/o informar-difundir sobre el propio servicio

Estos videos tienen la finalidad de ser publicados en redes sociales, siendo su público destinatario la sociedad en general, contribuyendo a que se disponga de más información sobre los proyectos sociales y, por tanto, pueda ejercerse el derecho universal de beneficiarse de éstos.

RESULTADOS

El proceso de trabajo permite que el alumnado alcance una toma conciencia de la realidad social y de los servicios indagados, como ejercicio previo necesario para poder ser capaz de transmitirlo a través de la canción. Se producen un total de 16 videoclip, visualizados en clase para que todo el alumnado fuera el primer grupo social objetivo.

CONCLUSIONES

Como conclusiones a destacar se tiene que el trabajo permite al alumnado el desarrollo de capacidades creativas, dirigidas a idear un mensaje comprensible y comprimido en pocos minutos, que es lo que dura la canción, obligándole a tener una visión amplificada sobre el trabajo de investigación realizado. Se trata de un proceso de creación artística que también contribuye a explorar y exteriorizar capacidades que de otra forma no sería posible.

Trabajos de fin de grado interdisciplinarios y aprendizaje-servicio

Lumillo, Iris⁽¹⁾; Escofet, Anna⁽¹⁾; Morín-Fraile, Victoria⁽¹⁾;

⁽¹⁾ Universitat de Barcelona

Palabras clave / Términos relevantes

Trabajo de fin de grado, interdisciplinariedad, aprendizaje-servicio

1) Abstract

Los trabajos de fin de grado (TFG) permiten poner en juego las competencias desarrolladas a lo largo de la formación universitaria. Además, tienen un importante valor simbólico para cada estudiante, ya que lo sitúan de manera activa en el centro del proceso de aprendizaje, y su toma de decisiones a nivel personal, académico y profesional es clave para conseguir los mejores resultados.

Por todo ello, resulta imprescindible introducir la dimensión de la responsabilidad social universitaria en el desarrollo de los TFG, para dotar de sentido y compromiso social tanto a la asignatura de TFG como al papel desarrollado por cada estudiante universitario. El aprendizaje-servicio (ApS) toma en este contexto una importancia radical.

La experiencia que se presenta muestra el proceso de diseño de TFG interdisciplinarios entre los grados de Enfermería y Pedagogía de la Universitat de Barcelona. Se partía de tres premisas básicas: la necesidad de abordar el TFG en un equipo interdisciplinar, mediante procesos de investigación participativa basada en la comunidad (CBPR por sus siglas en inglés) y desarrollando un proyecto de aprendizaje-servicio. Para ello se trabajó en alianza con dos escuelas de educación infantil y primaria, en el marco de la mesa de salud de Sant Boi de Llobregat, lo que permitió ofrecer a los estudiantes de los grados mencionados la posibilidad de realizar su TFG en un proyecto de ApS en el que se tenía que diseñar y llevar a cabo la formación de alumnado de educación infantil en primeros auxilios. El equipo docente de los TFG en clave ApS también era interdisciplinar y el resultado de la experiencia desarrollada ha permitido crear una nueva línea de tipología de TFG en ambos grados, así como un protocolo específico para su mejor desarrollo.

